

Mediawijs is veel meer dan alleen knoppenkennis

Een rector die is geschorst omdat hij kinderporno heeft gedownload. Leerlingen die via sociale media op steeds jongere leeftijd seksueel getinte foto's en filmpjes met elkaar delen. De voortgaande digitalisering vereist een nieuw bewustzijn.

De afgelopen tijd was er veel nieuws uit de virtuele wereld. Zo kwam de rector van Het 4e Gymnasium in Amsterdam er zelf mee dat hij ervan werd verdacht kinderporno te hebben gedownload. Hij erkende direct schuld en werd door zijn bestuur geschorst. Hoewel hij aangaf 'nooit iets oneerbaars' met een kind of jongere te hebben gedaan, was de verontwaardiging uiteraard groot. Kort daarvoor kwam het IV Jongerenpanel, onderdeel van de actualiteitenrubriek op televisie EenVandaag, met het nieuws dat jongeren het sturen van een seksueel getinte foto's, filmpjes en berichtjes steeds normaler vinden. Eén op

de zeven doet dat wel eens via WhatsApp of andere sociale media, zonder zich daar verder zorgen over te maken. Zeven op de tien kennen jongeren in hun omgeving

genwoordig kinderen van twee jaar zijn die al weten hoe een smartphone werkt. Maar er zijn er ook die daar 'pas' op hun zevende kennis mee maken. Een enquête

'Leerlingen weten minder over digitale media dan ze zelf denken'

van wie dergelijk materiaal in omloop is. Uit onderzoek in opdracht van Mediawijzer.net, waarvan de resultaten in maart bekend werden, blijkt dat er te

van de NOS wees onlangs uit dat er in het voortgezet onderwijs verschillend wordt omgegaan met smartphones. Er zijn nog scholen die ze per se niet in de klas willen, maar de meeste staan dat wel toe. Leerlingen mogen ze bijvoorbeeld gebruiken voor educatieve apps.

Informatieavond of gastles?

Bureau Jeugd en Media in Amsterdam verzorgt door het hele land informatieavonden en gastlessen over mediawijsheid.

Justine Pardoën: 'We kunnen een algemene ouderavond geven, maar deze ook helemaal op specifieke wensen toesnijden. Hoe kun je je kind helpen goed om te gaan met games, sociale media, seks in de media en de afleiding door smartphones bij het maken van huiswerk?' Ook de gastlessen aan leerlingen kunnen op specifieke wensen worden toegesneden. In alle gevallen gaat het erom kinderen te leren reflecteren op de betekenis van digitaal burgerschap in de 21e eeuw. [Ga voor meer informatie naar www.bureaujeugdmedia.nl](http://www.bureaujeugdmedia.nl).

Proactieve mediaopvoeding

Het mag duidelijk zijn: de digitale ontwikkelingen gaan snel. Justine Pardoën van Bureau Jeugd en Media verzorgt daarom op scholen informatiebijeenkomsten voor ouders en leraren. Ook geeft ze gastlessen aan leerlingen. Ze benadrukt het belang van een proactieve mediaopvoeding. 'Mediawijsheid is veel meer dan alleen knoppenkennis en weten hoe je iets opzoekt. Mijn ervaring is dat leerlingen minder weten over digitale media dan ze zelf denken. Ze hebben vaak niet door wat de gevolgen zijn van hun gedrag, waar de grenzen liggen.'

Daar moeten ze zich van bewust worden, samen met anderen. Het is belangrijk om ze te leren hierover na te denken, om ze ook op dit gebied op te voeden tot verantwoordelijke volwassen burgers.'

Er gebeurt in de scholen van alles op het gebied van sociale media, maar volgens Pardoën weet lang niet iedereen wat. 'Als ik op scholen doorvraag, blijkt dat er al veel ervaring is met incidenten. Niet alles komt bij de schoolleiding terecht en natuurlijk hoeft niet alles in het strafrecht te worden getrokken. Sommige dingen kun je pedagogisch oppakken. Iedereen doet het op zijn eigen manier.' Pardoën benadrukt dat scholen er verstandig aan doen te beseffen wat er mis kan gaan. 'Niet alles kun je van tevoren bedenken, maar in het schoolveiligheidsplan zou je wel kunnen opnemen hoe je in bepaalde gevallen dient te handelen.' Als voorbeeld noemt ze een school die te maken kreeg met een banglijst, een lijstje dat digitaal de ronde doet met daarop namen van meisjes die gemakkelijk tot seks zouden zijn over te halen. Banga is straattaal voor slet. 'Voor zover ik dat heb kunnen zien, heeft die school daar goed op gereageerd. Er is met alle betrokkenen over gepraat. Niet om schuldigen aan te wijzen, maar in termen van verantwoordelijkheid. De wijkagent was erbij en ook ouders en het maatschappelijk werk. Toevallig gaf ik daar een gastles, toen een van de meisjes die op die lijst stond zelf aangaf dat het voor haar nog niet klaar was. Kennelijk miste zij een af-

ronding. Dat heb ik teruggekoppeld naar de school. Het gaat erom dat je zorg verleent, dat ook deze kinderen zich veilig voelen, dat ze weer naar school kunnen gaan.'

Een belangrijke boodschap die Pardoën heeft, is dat ouders en scholen zich niet

angstig hoeven op te stellen tegenover de voortschrijdende digitale mogelijkheden. 'Bang zijn hoeft niet, maar we moeten ons altijd wel blijven afvragen welke gevolgen ons gedrag heeft, ook in de digitale wereld.' <

Veiligheid door openheid

Een school die dit schooljaar met sexting te maken kreeg, is O.R.S. Lek en Linge in Culemborg.

Sexting is het versturen van seksueel getinte foto's en filmpjes. In het geval in Culemborg ging het om een meisje dat dergelijke beelden digitaal had verzonden naar een jongen, die ze vervolgens doorstuurde naar anderen. Directeur-bestuurder Joost van Rijn van Lek en Linge besprak dit in alle openheid met de leerlingen, de ouders en alle personeelsleden. Bang voor imagoschade voor zijn school was hij niet.

'Openheid is in zulk soort situaties juist heel belangrijk. Ik heb zoveel positieve reacties gekregen op de manier waarop wij het hebben aangepakt. We willen een veilige plek zijn voor alle leerlingen, dus dan moet je ook dit met iedereen bespreken. Het gaat erom dat er een bewustzijn ontstaat over wat wel

en niet kan. Dat geldt ook voor sociale media. We hebben er natuurlijk ook voor gezorgd dat onze school voor het meisje weer een veilige plek werd.'

Volgens Van Rijn past sexting bij het opzoeken van grenzen, wat zo karakteristiek is voor pubers. Maar niet alle leerlingen hebben volgens hem in de gaten wanneer ze die grenzen overgaan. 'Kinderen maken fouten, net als volwassenen overigens. Daar kunnen ze van leren.' Als het bewustzijn niet komt, kan volgens de Culemborgse rector worden teruggevallen op wettelijke regels. 'Kijk, sexting is in feite het verspreiden van kinderporno. Dat is wettelijk verboden. Als je ze dat vertelt, zie je dat het bij sommige leerlingen pas echt doordringt waar het over gaat.'